МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія управління та самоменеджмент сучасного керівника

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Менеджмент: адміністрування діяльності суб`єктів господарювання»
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2020

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-професійної програми

_____ Яневич О.У.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою загальної та практичної психології
протокол № 1 від 27.08.20р.

Завідувач кафедри _____
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова ради з якості освіти факультету
української філології та соціальних наук

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: д.психол.н., професор кафедри загальної та практичної психології Макарчук Н.О.

Рецензенти програми: к.психол.наук, доцент кафедри загальної та практичної психології Мазоха І.С.

© Макарчук Н.О., 2020
© ІДГУ, 2020

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів: 4	*Лекції*:	
	20	*4*
Модулів:1	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: I	*Лабораторні заняття:*	
Семестр: I	*Семінарські заняття*:	
	20	*6*
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 3 - самостійна робота:5	*Консультації:*	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	*Самостійна робота:*	
	80	*110*

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни є психологічні закономірності управлінської діяльності та процеси самоорганізації й саморозвитку соціальних систем, а також – у більш широкому розумінні – процеси самоуправління.

Метою вивчення дисципліни є: розуміння сутності психології управління як науки, котра вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності, роль психологічних чинників в управлінні, психологічні механізми прийняття рішень, методи ефективного ділового спілкування, групову динаміку та психологію формування організаційних структур й кадрової політики; оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з питань особистісного розвитку менеджера; формуванні у студентів індивідуальних особливостей та поведінкових. навичок, які необхідні майбутньому керівнику; розвитку у майбутніх менеджерів умінь організовувати особисту працю.

Міждисциплінарні зв'язки. Для освоєння дисципліни «Психологія управління та само менеджмент сучасного керівника» студенти використовують знання, вміння і навички, сформовані в ході вивчення дисциплін «Психологія», «Технології, методи і моделі прийняття управлінських рішень», «Теорія менеджменту» та ін. Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Стратегічний менеджмент», «Мотиваційний менеджмент» та ін.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «073 Менеджмент: адміністрування діяльності суб`єктів господарювання».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК2.	Здатність до спілкуванняя з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);	ПРН 2.	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;
		ПРН 7.	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
ЗК 4.	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.;	ПРН 7.	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
		ПРН 12.	Вміти аналізувати й структурувати проблеми в діяльності суб'єктів господарювання, ухвалювати управлінські рішення та забезпечувати умови їх реалізації;
ЗК 5.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);	ПРН 7.	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
		ПРН 9.	Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;
Спеціальні компетентності (СК)			
СК 3.	Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;	ПРН 11.	Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу;
СК 6.	Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;	ПРН 12.	Вміти аналізувати й структурувати проблеми в діяльності суб'єктів господарювання, ухвалювати управлінські рішення та забезпечувати умови їх реалізації;
СК 8.	Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.	ПРН 13.	Вміти організовувати та адмініструвати діяльність суб'єкті господарювання, управляти впровадженням змінам, здійснюючи їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та

			кадрове забезпечення, в тому числі у відповідності до міжнародних стандартів

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	**Уміння**	**Комунікація**	**Автономність та відповідальність**
ЗК2.		ПРН 2	ПРН 7	
ЗК4.			ПРН 7, ПРН 12	ПРН 4
ЗК 5.			ПРН 7, ПРН 9	
СК 3.				ПРН 11
СК 6.			ПРН 12	
СК 8.		ПРН 13		

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Теоретичні засади психології управління. Предмет і значення психології управління	8	4	4				10	4	2	2				18
2.	Психологічні аспекти управлінської діяльності	6	2	4				14	6	2	4				18
3.	Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності	8	4	4				14							12
4.	Стиль керівництва як фактор ефективності управління	6	4	2				12							20
5.	Методологічні підходи до самоменеджменту	4	2	2				14							22
6.	Самомотивування та самоконтроль менеджера	8	4	4				12							16
Проміжний контроль								4							4
Разом:		40	20	20				80	10	4	6				110

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Теоретичні засади психології управління. Предмет і значення психології управління

Поняття соціального управління. Управління як система. Суб'єкт і об'єкт управління. Управлінські стосунки як предмет науки управління. Характеристика предмета психології управління. Історія становлення науки управління. Основні етапи розвитку психології управління в країнах із ринковою системою, що розвивається сама. Сучасні теорії управління. Розвиток системного, ситуаційного й емпіричного підходів до аналізу управління. Порівняння основних управлінських культур. Специфіка радянської управлінської культури. Значення й задачі психології управління на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Тема 2. Психологічні аспекти управлінської діяльності

Специфічні особливості управлінської діяльності. Основні соціальні ролі менеджера. Функціональний аналіз управлінської діяльності. Поняття управлінської відповідальності. Прийняття управлінського рішення. Делегування керівником частини своїх повноважень виконавцям. Вимоги до функції контролю. Сутність і структура управлінського впливу. Умови ефективності навіювання й переконання. Характеристика методів психологічного впливу керівника на персонал організації. Психологічні механізми управлінського впливу. Розпорядження керівника як форма управлінського впливу. Типологія віддачі наказів і розпоряджень. Психологічні правила формування усного розпорядження. Психологічні рекомендації з ведення переговорного процесу. Можливість визначення динаміки підсвідомості партнера - учасника ділової комунікації. Створення іміджу керівника як складової частини культури ділового спілкування. Характеристика психологічних прийомів виникнення в персоналу атракції стосовно керівника. Прийняття до уваги сформованої в організації системи соціальних зв'язків і контактів, групових норм, традицій, думок і настроїв. Управління груповими феноменами згуртованості, групового прийняття рішень, групового тиску на особистість, впливу меншості, групової поляризації й т.д.

Тема 3. Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності

Суперечливість і різноманітність науково-практичних підходів до аналізу професійно важливих якостей керівника. Характеристика особистісних особливостей керівника, що перешкоджають ефективному управлінню. Аналіз соціально-типологічних особливостей конформного й ригідного керівників. Сугестивність і авторитарність як риси, що поєднують конформну й ригідну особистості. Характеристика особистості авторитарного керівника. Концепція особистісних обмежень у діяльності керівника. Явище маккіавелізму в управлінні. Вимоги до моральності керівника. Соціально-психологічний портрет ефективного керівника. Активність керівника як систематичне самовиховання й самоконтроль. Значення орієнтації керівника на оточуючих людей як на джерело інформації для ефективності управління. Психологічні вимоги до інтелектуальних і емоційно-вольових якостей керівника. Прийняття до уваги вікових і гендерних особливостей керівника в управлінській діяльності.

Тема 4. Стиль керівництва як фактор ефективності управління

Поняття стилю керівництва. Традиційна концепція стилів керівництва й аналіз їх основних параметрів (К. Левін). Об'єктивні й суб'єктивні фактори вибору керівником управлінського стилю. Порівняльна характеристика ефективності авторитарного й демократичного керівництва. Умови ефективності колективного управління, його переваги й недоліки. Концепція стилів керівництва ГРИД. Поняття «решітки менеджменту» у закордонній психології управління. Типологія управлінської поведінки (Блейк, Мутон). Аналіз стилів управління за концепцією ГРИД.

Тема 5. Методологічні підходи до самоменеджменту

Сучасні наукові погляди на сутність самоменеджменту. Концептуальний підхід до самоменеджменту Л. Зайверта. Концепція особистісних обмежень М. Вудкока і Д. Френсіса. Критерії ефективного самоменеджменту: ' вміння управляти собою, адекватні особистісні цінності, чіткі особистісні цілі, навички вирішення проблем, інноваційність, високий творчий потенціал, уміння навчали і розвивати професійні якості підлеглих. Визначення ціннісних орієнтирів особистості. Життєва позиція особистості: активна, проактивна, пасивна. Ключові принципи визначення особистісних цілей менеджера. Загальні обмеження при виборі цілей. Саморозвиток особистості менеджера. Професійне та посадове зростання. Планування ділової кар'єри менеджера.

Тема 6. Самомотивування та самоконтроль менеджера

Розвиток ініціативності, енергійності, уміння володіти ситуацією, стресостійкості. Розвиток уміння стимулювати та карати, критикувати людей. Конфлікти у діяльності менеджера: сутність і види. Закономірності взаємовідносин і поведінки людей у конфліктних ситуаціях. Методи подолання конфліктних ситуацій. Прийоми поведінки менеджера у конфліктних ситуаціях. Стратегія і тактика взаємодії в конфліктних ситуаціях. Поведінка менеджера у конфліктних ситуаціях.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Теоретичні засади психології управління. Предмет і значення психології управління

1. Поняття соціального управління.
2. Управлінські стосунки як предмет науки управління.
3. Історія становлення науки управління.
4. Сучасні теорії управління.
5. Значення й задачі психології управління на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Тема 2. Психологічні аспекти управлінської діяльності

1. Специфічні особливості управлінської діяльності.
2. Прийняття управлінського рішення.
3. Сутність і структура управлінського впливу.
4. Типологія віддачі наказів і розпоряджень.
5. Психологічні рекомендації з ведення переговорного процесу.
6. Створення іміджу керівника як складової частини культури ділового спілкування.
7. Управління груповими феноменами згуртованості, групового прийняття рішень, групового тиску на особистість, впливу меншості, групової поляризації й т.д.

Тема 3. Особистість керівника як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності

1. Суперечливість і різноманітність науково-практичних підходів до аналізу професійно важливих якостей керівника.
2. Сугестивність і авторитарність як риси, що поєднують конформну й ригідну особистості.
3. Характеристика особистості авторитарного керівника.
4. Соціально-психологічний портрет ефективного керівника.
5. Прийняття до уваги вікових і гендерних особливостей керівника в управлінській діяльності.

Тема 4. Стиль керівництва як фактор ефективності управління

1. Поняття стилю керівництва. Традиційна концепція стилів керівництва й аналіз їх основних параметрів (К. Левін).
2. Умови ефективності колективного управління, його переваги й недоліки. Концепція стилів керівництва ГРИД.
3. Поняття «решітки менеджменту» у закордонній психології управління.
4. Типологія управлінської поведінки (Блейк, Мутон).
5. Аналіз стилів управління за концепцією ГРИД.

Тема 5. Методологічні підходи до самоменеджменту

1. Сучасні наукові погляди на сутність самоменеджменту.
2. Критерії ефективного само менеджменту.
3. Життєва позиція особистості: активна, проактивна, пасивна.
4. Саморозвиток особистості менеджера. Професійне та посадове зростання.
5. Планування ділової кар'єри менеджера.

Тема 6. Самомотивування та самоконтроль менеджера

1. Розвиток ініціативності, енергійності, уміння володіти ситуацією, стресостійкості.
2. Конфлікти у діяльності менеджера: сутність і види.
3. Методи подолання конфліктних ситуацій.
4. Стратегія і тактика взаємодії в конфліктних ситуаціях.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин (денна/заочна форми навчання)	Форми звітності
1.	Реферати	20 (24)	захист реферату
2.	Есе	20 (30)	презентація есе
3.	Розробка схем та таблиць	20 (28)	таблиці, схеми
4.	Розробка презентацій	20 (28)	презентації
	Разом	**80 (110)**	

Завдання для індивідуальної самостійної роботи студентів, що навчаються на денній та заочній формі подано у силабусі дисципліни

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та окрім завдання визначених до кожної теми передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до тема навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: усне опитування, перевірка завдань індивідуальної самостійної роботи

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота

6.3. Форми підсумкового контролю: залік

6.4. Засоби діагностики результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни

6.5.Критеріїоцінювання результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проєктор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Єрмоленко М.М., Єрохін С.А., Старостенко О.А. Менеджмент: навчальний посібник. К.: Національна академія управління. 2006. 308с.

2. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б. Психологія управління та конфліктологія. Підручник. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 320 с.

3. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: навч. посібник. К.: Либідь, 2004.

4. Лозниця В.С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: Навчальний посібник. Київ: «ЕксОб», 2001. 285с.

5. Орбан – Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. 2 –ге видання. Київ: Академвидав., 2010.

6. Пірен М.І. Конфлікти і управлінські ролі: соціально-психологічний аналіз К.: Вид-во УАДУ, 2000.

7. Савельєва В.С. Психологія управління: Навчальний посібник. К. : ВД «Професіонал», 2005. 204с.

8. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління. Підручник. К.: Центр учбової літератури. 2016. 608с.

9. Угрин О. Г. Психологія управління: практичний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 164 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/448/1/Угрин%20психологія%20управління.pdf

Додаткова література:

1. Войнович М.В. Карамушка Л.М. Психологічні основи розв’язання управлінських конфліктів в освітніх закладах. *Управління закладами середньої освіти: психологічні аспекти*. К. Ін-т психології АПН України, 2001.
2. Жаворонкова Г.В., Скібіцький О.М., Сівашенко Т.В. Управління конфліктами: навч. посіб. К.: Каравела, 2018. 318с.
3. Євтушенко О. Н. Психологія управління: науково-методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Психологія управління». Миколаїв: Вид-во ПП Шамрай, 2007.
4. Мельник Л. П. Психологія управління: Курс лекцій. К.: МАУП, 1999.
5. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. К.: Лібра, 2003.
6. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Специфіка застосування влади в управлінській діяльності керівника: психологічний аспект аналізу. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія.* Івано-Франківськ: Плай, 2000. Вип. 5. Ч. 1. С.178-183.
8. Мурашко М.І. Кадрова політика та основи управлінської діяльності. Чернігів, 2005. 231 с.
9. Юрков О.С. Психологія управління: Опорний конспект. Мукачево: МДУ, 2013. 179 с.

3.Інтернет-ресурси

1. http://psyfactor.org/
2. http://grebennikon.ru/journal-6.html
3. http://www.nibu.kiev.ua/
4. http://psyhologiya.org.ua/
5. http://psylib.org.ua/books/

6. http://pidruchniki.com
5. http://management.com.ua